

Utbildningsdepartementet

Statens skolverk
106 20 Stockholm

Uppdrag till Statens skolverk att svara för fortbildning för rektorer

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens skolverk att, enligt förordningen om befattningsutbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem samt fortbildning för rektorer, svara för en fortbildningsinsats för rektorer. Målgruppen är rektorer som har gått den statliga befattningsutbildningen för rektorer, en äldre statlig rektorsutbildning eller har fått en skriftlig redovisning som visar att han eller hon genom utbildning eller yrkeserfarenhet har fått kunskaper som har jämförts med befattningsutbildningen. Därefter ska rektorn också ha arbetat minst ett år.

Fortbildningen ska inriktas mot styrnings- och ledarskapsfrågor så att rektorerna ges förutsättningar att utveckla sitt pedagogiska ledarskap. Teoretiska kunskaper ska knyta an till rektorernas ledarroll i praktiken. Fortbildningen ska vidare bygga på relevanta delar av befattningsutbildningen.

Statens skolverk ska:

- genom överenskommelser med i första hand de lärosäten som anordnar befattningsutbildningen enligt ovan nämnda förordning, uppdrar åt lärosätena att även anordna fortbildning inriktad mot pedagogiskt ledarskap om motsvarande 7,5 högskolepoäng,
- ange övergripande mål för fortbildningen för att säkerställa att innehållet leder till att rektorerna utvecklar sitt ledarskap så att de kan skapa framgångsrika skolor och vuxenutbildningar, som ger goda förutsättningar för eleverna att nå de nationella målen, och
- genom överenskommelserna med lärosätena förvissa sig om att fortbildningen tar sin utgångspunkt i de av Skolverket angivna målen för fortbildningen.

Om de lärosäten som anordnar befattningsutbildningen inte kan åta sig att även anordna den fortbildning som anges ovan, får Skolverket göra överenskommelser med andra lärosäten eller andra utbildningsanordnare.

De lärosäten som utsetts av Skolverket att anordna fortbildningen ska ges frihet att själva avgöra vilket studiematerial och vilka verktyg de önskar använda i fortbildningen.

Finansieringen ska vara ett delat ansvar mellan stat och huvudman, där staten står för den direkta utbildningskostnaden och huvudmännen för de verksamheter vars rektorer deltar i fortbildningen för omkostnaderna i samband med fortbildningen.

Återrapportering

Skolverket ska senast den 1 oktober 2012 rapportera:

- antal lärosäten som anordnat fortbildningen,
- antal och andel rektorer hos offentliga respektive enskilda huvudmän, fördelat på olika skolformer, som gått respektive med tillfredsställande resultat har fullföljt fortbildningen,
- i förekommande fall antal och andel rektorer som inte har erbjudits plats på grund av för många sökande,
- deltagande rektorers uppfattning om utbildningens effekter, och
- kostnaderna i samband med satsningen fördelade på utbildning och administration.

Därefter ska återrapportering ske årligen i Skolverkets årsredovisning.

Skälen för regeringens förslag

Det pedagogiska ledarskapet är viktigt och av stor betydelse för hur framgångsrik en skola är. Samtidigt visar studier att rektorer alltför sällan är drivande i de pedagogiska frågorna och av olika skäl är dialogen med lärarna, om undervisningen och elevernas lärande, inte särskilt frekvent.

Statens skolinspektion genomförde 2010 en granskning av rektors ledarskap som visar att rektorerna behöver förbättra det pedagogiska ledarskapet (rapport 2010:15). Bl.a. behövs en större tydlighet när det gäller mål och visioner, så att alla i skolan omfattas av de prioriterade målen. Rektorerna behöver vidare bli bättre på att följa upp och ge återkoppling till lärarna på deras arbete. Det finns ett behov av att utveckla arbetsformerna för att tillsammans med lärarna analysera samband mellan skolans resultat, undervisningsmönster och elevernas utveckling och lärande.

McKinsey & Company konstaterar 2007 i rapporten *How the world's best performing school systems come out on top*, att rektorer ofta ger lärare stor frihet att utforma det pedagogiska arbetet och att de sällan möter lärarna i diskussioner om pedagogik. Orsaker till detta kan enligt författarna vara prioritering av andra uppgifter, rädsla för dialog med lärarna eller brist på tid. I rapporten dras slutsatsen att det är mycket viktigt att rektorerna ägnar rejält med tid åt att coacha lärarna, i syfte att eleverna ska nå goda resultat.

OECD har i studien *Improving school leadership* kommit fram till slutsatser liknande de i McKinsey-rapporten. OECD intresserade sig för rektorernas roll i arbetet med att effektivisera och förbättra skolan. Sverige var ett av 20 länder som deltog i studien som pågick 2006–2008. OECD definierar ett antal nyckelfaktorer som kan förbättra rektorernas möjligheter att utveckla skolan och elevernas möjligheter att nå goda resultat. I rapporten betonas bl.a. vikten av att rektorer får goda och kontinuerliga möjligheter till fortbildning. Även i studien TALIS (*Creating Effective Teaching and Learning Environments: First results from TALIS, 2009*) visar OECD att skolledare påverkar elevresultat. Det är bl.a. viktigt med ett instruktivt ledarskap och att rektorerna interagerar med hela skolmiljön, där lärarna givetvis är en viktig del.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer regeringen att det är angeläget att erbjuda rektorer med en grundläggande utbildning för yrket ytterligare fortbildning som fokuserar särskilt på det pedagogiska ledarskapet. Skolverket har tidigare bedömt att de lärosäten som anordnar ovan nämnda befattningsutbildning motsvarar de kvalitetskrav som bör ställas på utbildningsanordnaren. Det är därför lämpligt att, om möjligt, dessa lärosäten också får i uppdrag att anordna en fortbildning som ska bygga på relevanta delar av befattningsutbildningen.

Fortbildningen regleras närmare i förordningen om befattningsutbildning för rektorer och annan personal med motsvarande ledningsfunktion i skola, förskola och fritidshem samt fortbildning för rektorer.

Regeringen avsätter 20 miljoner kronor under 2011 för fortbildningsinsatsen. Under förutsättning att riksdagen så beslutar kommer 20 miljoner kronor per år under perioden 2012–2014 att avsättas för fortbildningsinsatsen.

På regeringens vägnar

Jan Björklund

Kerstin Hultgren

Kopia till

Finansdepartementet, budgetavdelningen
Statens skolinspektion
Högskoleverket
Uppsala universitet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Karlstads universitet
Linnéuniversitetet
Örebro universitet
Högskolan Dalarna
Mälardalens högskola
Sveriges Kommuner och Landsting
Friskolornas riksförbund